

навчального курсу, має мету організувати обмін думками між студентами по обговорюваній темі, які базуються на їх підготовці до заняття. Враховуючи те, що в дискусії протилежні сторони є опонентами, вони повинні шукати істину, компроміс, консенсус, угоду.

Як правило, студенти тему дискусії отримують від викладача заздалегідь. Викладач почергово надає право висловлювати свої думки, спростування, завдяки чому дискусія має логічний характер. Дискусію може організувати не лише сам викладач, а також разом з добре підготовленим по темі студентом. Виступи студентів повинні бути толерантними, не говорячи вже про викладача. Завдання викладача організувати дискусію так, щоб студенти змогли продемонструвати як сильні, так і слабкі місця дискутуючих сторін. Важливо також, не пригнічуючи ініціативу студентів, уміти спрямовувати дискусію так в потрібному руслі, сприяючи виробленню правильних переконань і поглядів.

Навчальні дискусії вирізняються за видами і формами. Як зазначає В. В. Ягоднікова, за видами дискусії бувають:

- Дискусія, що виникає під час вирішення певної проблеми групою студентів.
- Дискусія, спрямована на формування моральних та ідейних переконань
- Дискусія, метою якої є обґрунтування наукових положень, що потребують попередньої підготовки студентів за першоджерелами [2, с. 55].

Усі три види дискусії можуть широко використовуватись в навчальних курсах «Теорія держави і права» та «Історія держави і права України», що сприятиме оптимізації засвоєнню знань, формуванню соціально-гуманістичного мислення, умінню організувати самостійну роботу з літературою документами. Окрім цього, автор виокремлює наступні форми дискусії: «круглий стіл», форум, симпозіум, дебати, засідання експертної групи, судові засідання. Використання цих форм залежить від запропонованих для розгляду тем.

Таким чином, серед інтерактивних форм навчання при вивченні навчальних дисциплін «Теорія держави і права» та «Історія держави і права України» та інші, чільне місце посідає дискусія, яка активізує розумову діяльність студентів, розвиває аналітичне мислення, готує їх до участі у громадському житті, допомагає виховати почуття впевненості у собі, у своїй позиції, разом з тим і критичне ставлення до себе, а також намагатися сформувати повагу та толерантне ставлення до оточуючих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: Навч. посіб. - К., 2003. - с. 216.
2. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навч. метод. посіб / В. В. Ягоднікова. - К., 2011. – с. 55.

Криворучко Вікторія Олегівна (Одеса) - кандидат юридичних наук, доцент кафедри філософії, політології, психології і права Одеської державної академії будівництва та архітектури

ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Вступ до Євросоюзу об'єктивно вимагає від нашої держави енергійних кроків по шляху наближення, гармонізації національного законодавства із законодавством даного міжнародного об'єднання. Сьогодні Європейський Союз – один з найбільших зовнішньоекономічних партнерів України, правову основу відносин з яким складає Угода про партнерство та співробітництво, якою закладено правові підвалини відносин між Україною та Європейським Союзом. Вона, в свою чергу, передбачає здійснення заходів щодо зближення законодавства України та Європейського Союзу. Формування Правової системи України, є справою тривалого часу. Водночас, не маючи відповідних знань з права Європейського Союзу, успішно здійснити це неможливо. Одним із основних інструментів запровадження правової системи і є правова освіта. Юридична освіта в Україні — це галузь вищої освіти, яка є ключовою в існуючій соціально-економічній ситуації, коли народ виборює свою державність.

Однак, відповідно до Концепції розвитку вищої юридичної освіти в Україні «наразі українська система вищої юридичної освіти не набула тих якісних характеристик, які б дозволили поставити її в один ряд з системами юридичної підготовки більшості країн Європи та провідних країн світу [5]».

Відбулася якісна зміна соціальної значимості юриспруденції. Юридична професія стала однією з найбільш престижних. Водночас кроки з реформування юридичної сфери у державі обмежуються галуззю законодавства та перебудовою юридичної практики. Ефективність реформування як у правовій сфері, так і в масштабах усього суспільства безпосередньо залежить від рівня кваліфікації юридичного корпусу держави.

Принципові зміни у діяльності державного апарату, правовому регулюванні у сфері економіки, фінансів, торгівлі, перехід суспільства до соціально орієнтованої ринкової економіки вимагають перебудови юридичної освіти. Отже, сьогодні абсолютно чітко має бути окреслена модель фахівця-юриста і, як її складові, модель особистості та модель підготовки. Модель спеціаліста повинна відповідати вимогам до професіоналів-юристів майбутнього.

Як констатує Національна доктрина розвитку освіти, перед вищою освітою постає завдання забезпечити перехід до нового типу гуманістично-інноваційної освіти. Тенденції та проблеми в системі вищої юридичної освіти дозволяють окреслити п'ять напрямів розвитку, а саме: відповідність вищої юридичної освіти сучасним вимогам, зміст освіти, якість освіти, фінансування та управління, співробітництво та соціальне партнерство.

Саме завдяки такій перебудові очікуються важливі позитивні зміни у системі матеріального виробництва й духовного відродження, адже мають підвищитися самосвідомість особистості, її творча активність [1]. Україна, входячи у світовий глобальний правовий простір, змушена діяти у мультикультурному правовому полі вже зараз, — підкреслює В. Волков [3, с. 17].

У сучасних умовах підвищується роль правової освіти в соціальному розвитку суспільства загалом. Вона все більшою мірою стає найважливішим фактором суспільного прогресу, коли відчувається потреба в пошуку нових систем. Визначального значення набувають уміння нестандартно мислити, здатність до оригінального вирішення проблем, інноваційні здібності в цілому. Звідси найважливіше завдання системи освіти — пошук і розвиток потенційних здібностей і талантів молоді. Особливості майбутньої юридичної професії відбиваються на специфіці знань і навичок, що мають бути здобуті за час навчання. Враховуючи складність юридичної діяльності, потрібно скеровувати правника до безумовного дотримання ним гармонії у власних думках та діях.

Рух України в напрямі Європейського Союзу актуалізує увагу до проблеми європеїзації юридичної освіти. Одночасно зберігається, незважаючи на здійснювану європеїзацію навчання, базова основа юридичної освіти, якою залишається національне право, — зауважує В. Волков [3, с. 17].

Якщо раніше основним компонентом навчально-виховного процесу було набуття правових знань, то зараз особистісний розвиток і формування цілісної особистості юриста. Ця зміна статусу проявляється в першу чергу в динаміці засобів та мети. Раніше розвиток особистості юриста був засобом для оволодіння правовими знаннями, а зараз набуття тих чи інших знань та навичок є основним засобом формування та розвитку особистості майбутнього юриста. Знання перестали бути самоціллю, основною метою навчального процесу, проте за ними залишається функція найважливішого інструменту досягнення мети розвитку індивіда.

Цей соціально-педагогічний принцип вимагає перегляду цілей, змісту і технології виховання, які спрямовані на переорієнтацію людини, подолання технократизму, бездуховності й формалізму освіти. Адже навчальні дисципліни в багатьох вищих навчальних закладах юридичного профілю здебільшого побудовані так, що вони є об'єктивно знеосібленими й етично нейтральними.

Дедалі більше проявляється така серйозна проблема як недостатня відповідність освітньої юридичної сфери характеру і змісту українських реформ. Спроби модернізувати

змістовий бік на всіх рівнях за рахунок введення в навчальні плани окремих навчальних дисциплін або збільшення обсягів тільки призвели до перевантаження студентів аудиторною роботою. В навчальних закладах ще не прижився культ знань, що істотно, з огляду на високий рівень фахової юридичної освіти, допомагає випускникам знаходити свою нішу на ринку праці. Головне завдання полягає у постійній адаптації змісту вищої юридичної освіти через освітні і професійні програми до потреб суспільства.

На цьому етапі потрібна система трансформації змісту вищої юридичної освіти на основі науково-обґрунтованої програми, що передбачала б створення механізму безперервного оновлення змісту.

С. С. Сливка справедливо констатує: «Нині є потреба у гуманістичній духовно-моральній переорієнтації мислення багатьох юристів, діяльність яких бере початок у тоталітарному суспільстві, для якого, окрім іншого, був характерний консерватизм. Верховенство антропологічного принципу в юридичній діяльності становить гуманістичну стратегію вдосконалення правничої практики. Сьогодні, як ніколи, потрібні духовні лідери у правоохоронній сфері, оскільки силовими методами ніколи не вдавалося остаточно чи надовго розв'язати соціальні проблеми» [6, с. 5]. На це націлена розробка концепції Інституту європейського права, що передбачає реалізацію оригінального навчального плану, спрямованого на підготовку юристів із порівняльного права, європейського права і права європейських країн, що означає впровадження на цій основі досягнень європейської юридичної освіти в наш освітній процес.

В.В. Комаров вважає, що базова підготовка всіх кваліфікаційних рівнів повинна засновуватись на підготовці юристів широкого профілю, що дозволить забезпечити академічну та професійну мобільність спеціалістів, а також засвоєння ними відповідних спеціалізацій. Це відповідає світовій практиці, зокрема європейській традиції юридичної освіти [4, с. 3].

Підготовка кадрів вищої кваліфікації в сфері юриспруденції відіграє неocenенну роль у забезпеченні органів державної влади, правосуддя та правопорядку спеціалістами-юристами. Очевидно, що необхідність руху України до європейських стандартів, інтеграції її у світовий освітній і науковий простір не викликає сумніву. Фактично від того, як відбувається підготовка національних кадрів, багато в чому залежить престиж вітчизняних освіти, науки й успіх такої інтеграції [2].

Щоб забезпечити сучасне суспільство справжніми висококваліфікованими фахівцями-юристами, навчально-виховний процес має акцентувати увагу на перевагах використання у системі вищої освіти гуманістичних принципів, форм та методів навчально-виховної роботи, зокрема, зв'язок її з життям, органічне поєднання вимог і довіри до особистості, оцінювання самовизначення особистості та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрощук А. Професія юриста в країнах Європейського Союзу. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3652> (дата звернення: 19.11.2018)
2. Біленчук П. Підготовка юристів нової генерації. Світовий досвід та реалії українського класичного університету. URL: <http://www.viche.info/journal/3944/> (дата звернення: 16.12.2018)
3. Волков В., Дешко Л. Європейські стандарти прав людини та юридична освіта в Україні. Право України. - 2007. - № 5. - С.14-18
4. Комаров В.В. Якими будуть державні стандарти юридичної освіти. Юридичний вісник України. - 2001. - № 2. - С. 1-4.
5. Концепція розвитку вищої юридичної освіти в Україні: редакція від 14.10.2009р. URL: www.univer.km.ua/doc/konceptc.htm. (дата звернення: 16.12.2018)
6. Сливка С. Професійна культура юриста: теоретико-методологічний аспект. Львів, 2000. — 336 с.